

Warszawa, 10-05-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.543.104.2022.AS

Pan

Tomasz Grodzki

Marszałek Senatu RP

ePUAP

Szanowny Panie Marszałku!

W związku z przekazaniem do rozpatrzenia przez Senat RP uchwalonej przez Sejm w dniu 14 kwietnia 2023 r. ustawy o zmianie nazw uczelni służb państwowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Straży Granicznej, ustawy o Państwowej Straży Pożarnej oraz niektórych innych ustaw (druki sejmowe nr 3133, 3158, druk senacki nr 965; dalej: „ustawa”), pragnę przedstawić uwagi odnośnie do zgłoszonej i zaakceptowanej przez Sejm w trakcie prac nad ww. ustawą poprawki poselskiej dotyczącej zmian w przepisach ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.; dalej: „ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy”).

W mojej ocenie pozytywnie należy ocenić zmianę w art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy (art. 12 ustawy) poprzez wydłużenie okresu legalności pobytu obywateli Ukrainy oraz członków rodziny obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, przybyłych legalnie do Polski w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. i deklarujących zamiar pozostania na terytorium RP z 18 miesięcy (licząc od dnia 24 lutego 2022 r.) do dnia 4 marca 2024 r. Należy odnotować, że okres przedłużenia legalności pobytu jest zgodny z decyzją Komisji Europejskiej, zgodnie z którą

przedłużono obowiązywanie unijnej tymczasowej ochrony właśnie do dnia **4 marca 2024 r.**

Natomiast propozycją, która budzi wątpliwości jest dodanie w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w art. 2 ust. 10 pkt 1 i pkt 2, w świetle którego obywatelom Ukrainy lub członkom rodziny obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka legalny pobyt zostanie przedłużony do dnia **31 sierpnia 2024 r.**, jeżeli te osoby w dniu 4 marca 2024 r. korzystają z wychowania przedszkolnego lub realizują obowiązek szkolny w ramach polskiego systemu edukacyjnego lub pobierają naukę w przedszkolu lub szkole funkcjonujących w ukraińskim systemie oświaty z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub nie później niż w roku szkolnym 2022/2023 rozpoczęły naukę w branżowej szkole II stopnia, szkole policealnej lub szkole dla dorosłych. W przypadku osób podchodzących do egzaminu maturalnego w terminie poprawkowym okres pobytu ma być przedłużony do **30 września 2024 r.** Powyższa regulacja ma być stosowana również do rodziców lub opiekunów osób wymienionych w tym przepisie będących osobami niepełnoletnimi.

Ustawa wprowadza zatem trzy różne terminy legalnego pobytu i różnicuje sytuację osób, które przybyły do Polski w związku z wojną w Ukrainie.

Jakkolwiek intencja zmierzająca do spowodowania zwiększenia uczestnictwa dzieci w polskim lub ukraińskim systemie oświaty¹ – która jak się wydaje legła u podstaw omawianego uregulowania – jest słuszna, o tyle sama propozycja wzbudza zastrzeżenia co do tego, czy spełni założony przez ustawodawcę cel, chociażby z powodu braku wprowadzenia mechanizmu weryfikującego czy małoletni rzeczywiście pobiera naukę w ramach ukraińskiego systemu nauczania.

Nie sposób też nie zauważyć, że w projekcie rządowym, który został skierowany do Sejmu nie zaproponowano zmian w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy, a materia zawarta w pierwotnym projekcie nie dotyczy spraw związanych z migracjami wojennymi z Ukrainy, a uczelni służb państwowych i kształcenia służb mundurowych. Wyżej komentowane zmiany w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy zostały wprowadzone dopiero na etapie rozpatrywania projektu przez Komisję Administracji i

¹ Por. wystąpienie RPO do MEiN z 21 marca 2023 r. str. 3, dostęp: https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2023-03/Do_MEiN_educacja_dzieci_mlodziuz_ukraina_21.03.2023.pdf (24.04.2023).

Spraw Wewnętrznych po I czytaniu, co spowodowało brak konieczności przedstawienia skutków dodawanych do projektu uregulowań prawnych.

W związku z powyższym, uwzględniając zastrzeżenia dotyczące poprawności organizacji procesu legislacyjnego oraz co do osiągnięcia pożądanego przez projektodawcę celu, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Marszałka i członków Wysokiej Izby o rozważenie zasadności wprowadzenia zmian w art. 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w ww. formie i w ustalonym ustawą brzmieniu.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1. Przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej – Pan Zygmunt Frankiewicz, Senator RP
2. Przewodniczący Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji – Pan Aleksander Pociąg, Senator RP